

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΚΑΙ ΤΜΗΜΑ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΕΡΙΒΙΒΛΟΣ
2007

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ
ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΦΛΩΡΙΝΑ 1-3 ΙΟΥΝΙΟΥ 2007

Necati Cumalı

1921-2001

ένας Τούρκος συγγραφέας από τη Φλώρινα

ΒΙΒΛΙΟΛΟΓΕΙΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	7
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	8
ΑΝΤΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	13
Άνθη Καρρά: <i>Ο ποιητής και πεζογράφος Νετζατί Τζουμαλί</i> <i>“μια γνωριμία με φόντο τη Φλώρινα”</i>	13
ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ	21
Emel Kefeli: <i>“Reading Necati Cumali’s Novels from a</i> <i>Geo-literary ‘Perspective’” (Invited address 2)</i>	23
Halûk Hatun Duman: <i>“The Characteristics and Sources of the Poetry of Necati Cumali”</i> <i>(Invited address 3)</i>	33
I. Necati Cumali and Poetry	33
II. The Sources of his Poetry	34
III. The Characteristics of his Poetry	35
A. Poetic language	37
B. Images	37
C. Messages	38
Βάσω Αλεξίου: <i>Η ζωή των μικρών παιδιών όπως τη σκιαγραφεί ο Ν. Τζουμαλί</i> <i>στο βιβλίο του Μακεδονία 1900</i>	41
Αντρέας Π. Ανδρέου, Σοφία Ηλιάδου-Τάχου και Στέλλα Κασίδου: <i>Κώδιξ πρακτικών των συνεδριάσεων της Ελληνικής Ορθοδόξου</i> <i>Αντιπροσωπείας της πόλεως Φλώρινης (1907-1926)</i>	53
Αντρέας Π. Ανδρέου και Σοφία Ηλιάδου-Τάχου: <i>Η Φλώρινα της οθωμανικής περιόδου</i> <i>σύμφωνα με τον εκλογικό κατάλογο του 1914-1915</i>	65
Νεκταρία Δασκαλάκη και Άννα Βακάλη: <i>Τα Έρμημα Βουνά και ο “Τελευταίος Άρχοντας των Βαλκανίων”:</i> <i>το βιβλίο και η τηλεοπτική σειρά</i>	89
Σοφία Ηλιάδου-Τάχου και Γιάννης Μπέτσας: <i>Η εκπαίδευση στο μεταίχμιο 19ου και 20ού αιώνα:</i> <i>Η περίπτωση της Φλώρινας</i>	95

Αναστάσιος Ιορδάνογλου:

Η ζωή και το θεατρικό έργο του Necati Cumali..... 107

Άνθη Καρρά:

*Ο Νετζατί Τζουμαλί και η διαχείριση της οικογενειακής του μνήμης
(Invited address I)*..... 115

Γιάννης Κασκαμανίδης:

*Η Φλώρινα κατά τις τελευταίες δεκαετίες
της Οθωμανικής κυριαρχίας.
Χαρτογράφηση των συνοικιών της πόλης*..... 123

Δόξα Κωτσαλίδου:

*Μια Βαλκανική στιγμή της Φλώρινας του 1917
με τις ματιές του Ιωάννη Λάφου
και της Γαλλίδας συγγραφέως Alette Armel*..... 152

Ιωάννης Μάνος:

*Η αναπαράσταση της πολιτισμικής ετερότητας
στην περιοχή της Φλώρινας μέσα από τα διηγήματα
του Νετζατί Τζουμαλί* 175

Όλγα Ντέλλα:

*Η “επιβίωση της ανθρωπιάς” μέσα από τη
θρησκευτική ετερότητα στο έργο του Νετζατί Τζουμαλί,
αλλά και – επιλεκτικάσε – “σταθμούς”
της νεοελληνικής πεζογραφίας* 183

Κώστας Δ. Ντίνας:

*“Διανομή των ελληνορθόδοξων οικογενειών της
πόλεως Φλωρίνης εις τέσσαρας ενορίας”:
Σχολιασμένη (επαν-)έκδοση της απογραφής του
ελληνορθόδοξου πληθυσμού της Φλώρινας από
τον Μητροπολίτη Μογλενών και Φλωρίνης Άνθιμο*..... 227

Παναγιώτης Νώτας:

*Τα επαγγέλματα στην περιοχή της Φλώρινας μέσα
από το βιβλίο του Ν. Τζουμαλί Μακεδονία 1900*..... 253

Νεκταρία Παλαιολόγου:

*Ξένοι Λογοτέχνες: λογοτεχνικές προσεγγίσεις
των “άλλων” για “εμάς”*..... 269

Άννα Πολατίδου:

Μακεδονία 1900: ιστορία και μυθοπλασία..... 275

Κωνσταντίνος Σεχίδης:

Οι Εβραίοι της Φλώρινας..... 285

Χρήστος Ι. Σκούπρας:

Ο τόπος, ο εαυτός και ο άλλος στη δίνη της ιστορίας..... 297

Μίμης Σουλιώτης και Εύα Μπατσαρά:

Αφηγηματικές τεχνικές στα διηγήματα του Μακεδονία 1900.....311

Έλενα Σωτηροπούλου και Παντελής Τζώτζης:

Νετζατί Τζουμαλί: ένας Τούρκος συγγραφέας από την Φλώρινα..... 321

Σωτηρία Τριαντάρη και Ξανθίπη Μπαλλή:

Η Ρητορική Τέχνη του Μυθιστορήματος στον Νετζατί Τζουμαλί..... 325

Κωστής Τσιούμης και Δόξα Κωτσαλίδου:

Η συνύπαρξη των εθνοτικών ομάδων

στα διηγήματα του Νετζατί Τζουμαλί Μακεδονία 1900..... 333

Ειρηναίος Χατζηεφραιμίδης (αρχιμ.):

Η κοινή “μοίρα” του ξεριζωμού..... 355

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α..... 363

A1. Εργο-βιογραφικό σημείωμα για τον Νετζατί Τζουμαλί..... 365

A2. Necati Cumali's CV (REPUBLIC OF TURKEY, MINISTRY OF CULTURE AND TOURISM, 2005)..... 367

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β..... 371

B1. Περιλήψεις των εισηγήσεων..... 373

B2. Το Πρόγραμμα και οι εργασίες του Συνεδρίου 389

B3. Η σύνθεση των συνέδρων..... 395

B4. Οι συνέδροι και οι διευθύνσεις τους 396

απόφασης. Άλλες φορές το όνομα Άλλες φορές να διακρίνονται
 Ένα το ήπειρο. Με τον Νετζατί Τζουμαλί με συνέχισα μια κοινή ταυτότητα.
 Μια κοινή καταγωγή. Και οι ταυτότητες όπως είπατε μας διακρίθουν και
 μας ενώνουν.

Ο Νετζατί Τζουμαλί θα μπορούσε να είναι απλά, που Αν ζούσε θα είχε
 για ένα σκρινός ηλικία 6' εκατοστά. Ο πατέρας μου γεννήθηκε περί μόνος
 μετά απ' αυτόν, το Σεπτέμβριο του 1921, σε ένα χωριό τα Δάφνη, λίγο γιού-
 μετρα και πάνω από τα Βουσιλά, όπου εκείνος έμελλε 1 χρόνο αργότερα να
 μεταφερθεί ως αναπληρωτής. Η μητέρα μου, αν και γεννημένη η ίδια στην
 προσφυγική Νέα Ιωνία της Αττικής, κατάγονταν από μια ελληνο-τουρκική
 οικογένεια. Τα Βουσιλά, η πόλη όπου μεγάλωσε ο Γκιουμαλί, είναι η Πατρίδα
 της οικογενειακής μου μητέρας. Είναι για μένα η Φλώρινα του Νετζατί Τζου-
 μαλί. Με τον Τζουμαλί μεγαλώσαμε στην κοινή πόλη από τα ίδια χωριά
 Πατρίδα των προσφύγων και των αναπαλιωμένων. Γιατί καταφέραμε ελληνο-
 νατι η κοινή εμπειρία, η κοινή δοκιμασία, η κοινή καταγωγή, η κοινή

“Διανομή των ελληνορθόδοξων οικογενειών της πόλεως Φλωρίνης εις τέσσαρας ενορίας”.

Σχολιασμένη (επαν)έκδοση της απογραφής του ελληνορθόδοξου πληθυσμού της Φλώρινας από τον Μητροπολίτη Μογλενών και Φλωρίνης Άνθιμο.

Κώστας Δ. Ντίνας

Αν. καθηγητής Γλωσσολογίας, Π.Τ.Ν/ Π.Δ.Μ.

Ο μόνος λόγος για τον οποίο έχει νόημα να επανέλθει κανείς σε ένα ήδη εκδεδωμένο ιστορικό τεκμήριο είναι για να διορθώσει κάποιες ανθρωπίνως κατανοητές αβλεψίες ή και λάθη ανάγνωσης, τα οποία η μεταγενέστερη ιστορική γνώση μπορεί να φωτίσει.

Η περίπτωση με την οποία θα ασχοληθώ στην εισήγηση αυτή είναι εντελώς διαφορετική: πρόκειται για εκ νέου έκδοση ενός κακοποιημένου και παραποιημένου ιστορικού τεκμηρίου, της *“Διανομής των ελληνορθόδοξων οικογενειών της πόλεως Φλωρίνης εις τέσσαρας ενορίας”*, την οποία (διανομή) πραγματοποίησε την πρώτη δεκαετία του 20ού αιώνα ο Μητροπολίτης Μογλενών και Φλωρίνης Άνθιμος με σκοπό να χωρίσει τον ελληνορθόδοξο πληθυσμό της πόλης σε τέσσερις ενορίες και να τις αναθέσει σε ισάριθμους ελληνορθόδοξους ιερείς. Το κείμενο αυτό είναι το πρώτο κατά σειρά καταχώρησης στον Κώδικα των Συνεδριάσεων της Δημογεροντίας των ετών 1907-1912, ο οποίος στην πρώτη του σελίδα δίνει όλα τα απαραίτητα πληροφοριακά στοιχεία: *“Κώδιξ πρακτικών των συνεδριάσεων της Ελληνικής Ορθοδόξου Αντιπροσωπείας της πόλεως Φλωρίνης. Εν Φλωρίνη τη 7η Μαρτίου 1907. Επί του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Αγίου Μογλενών και Φλωρίνης Κυρίου Κου Ανθίμου εκ Κωνσταντινουπόλεως, και του γραμματέως Αυτού Αριστείδου Θ. Γιαννοπούλου εκ Βουνάρ Χισάρ (Βρύσις) της επαρχίας Σαράντα Εκκλησιών”*.

Ένα μικρό ιστορικό: το 1991 στον εορταστικό τόμο (τεύχη 207-208-209-210) του περιοδικού “Αριστοτέλης” της Φλώρινας δημοσιεύτηκε η “έκδοση” της ως άνω διανομής από τη φιλόλογο και ιστορικό κ. Σοφία Ηλιάδου-Τάχου με τον παραπλανητικό, όπως θα φανεί στη συνέχεια, τίτλο: *“Η απογραφή του πληθυσμού της ελληνικής κοινότητας Φλωρίνης έτους 1905”*. Πρόθεσή μου ήταν στο συνέδριο το οποίο αφορά τον Φλωρινιώτη Τούρκο λογοτέχνη Νετζατί Τζουμαλί να ξαναδώ το κείμενο εκείνο από μια πιο γλωσσολογική και κοινωνιογλωσσολογική ματιά, για να φωτίσω με τον τρόπο αυτό μια πλευρά της κοινωνίας της πόλης εκείνης της εποχής, την οποία προσπαθεί ο Τζουμαλί να ζωντανέψει με τη λογοτεχνική του γραφίδα.

Θεώρησα έτσι κατάλληλη την ευκαιρία να συμπληρώσω, αν ήταν δυνατόν, κάποιες δυσανάγνωστες, όπως δηλωνόταν στην “έκδοση” του 1991 εγ-

327	15	Κατάσταση Χρονίων Διπλωμάτων	Διπλώματα	4
328	16	Παράδειγμα Κανονισμών	Μονόκληρα	4
329	17	Κατ'εξουσιοδότηση Στάθης Χαϊδά	Μαχαλάς	4
330	18		Μαχαλάς	4
331	19	Κατάσταση Μαχαλάς	Συνομοσπονδία	4
332	20	Διπλώματα Βελγίου		
333	21	Μήτρα Αθηνών	4	4
334	22	Κόπος		
335	23	Κόπος Καχίμ		
336	24	Διπλώματα 4		
337	25	Κόπος 4		
338	26	Απόφαση Τάσης Τάσης, 4		
339	27	Διπλώματα Βαλκίων		
340	28	Κόπος Μήτρα Ομοσπονδία	Συνομοσπονδία	4
341	29	Κόπος Τάσης Ομοσπονδία		
342	30	Κόπος Βελγίου	Μαχαλάς	4
343	31	Κόπος Νέοι Ομοσπονδία		
344	32	Κόπος Τάσης Νέοι 4		
345	33	Κόπος Νέοι Ομοσπονδία		
346	34	Μήτρα Τάσης 4	Συνομοσπονδία	4
347	35	Κόπος Τάσης 4		4
348	36	Κόπος Διπλωμάτων		
349	37	Μήτρα 4 4		
350	38	Βελγίου Βελγίου	Καταστάσεις	4
351	39	Απόφαση Βελγίου	Μονόκληρα	4
352	40	Κόπος Ομοσπονδία		
353	41	Παράδειγμα Σπύρου		
354	42	Μαχαλάς Μήτρα Ομοσπονδία		
355	43	Νέοι Ομοσπονδία 4	Συνομοσπονδία	4
356	44	Απόφαση Ομοσπονδία	Συνομοσπονδία	4
357	45	Κόπος Μήτρα	Μονόκληρα	4
358	46	Επίσημο Σπύρου	Καταστάσεις	4
359	47	Κόπος Ομοσπονδία		
360	48	Απόφαση Ομοσπονδία	Συνομοσπονδία	4

Ηλιάδου-Τάχου 1991: 59

59

Αύξ. αρ.	Όνοματεπώνυμο	Πατρίς	Καταγωγή
327	15 Κωνσταντίνος Χρήστου Οτζάκης	Βεριμπένη	Ξένη
328	16 Αναστάσιος Κωνσταντίνου	Μοντέσνιτσα	
329	17		
330	18	Μαχαλάς	»
331	19 Κωνσταντίνος Μπογιά	Σακούλεβο	»
332	20 Λάζαρος Βελιάνου		
333	21 Μήτσος Μητσάκης		
334	22 Πέτρος		
335	23 Κώστας Καλήνης		
336	24 Δημήτριος »		
337	25 Κύρτης »		
338	26 Θεόδωρος Τάσσης Γάτσης και αδερφοί		
339	27 Δημήτριος Τσίφκας		
340	28 Μήτσος σπιτόγαμπρος	Αρμενοχώριον	»
341	29 Κήρτης συμπέθερος	Μαχαλάς	»
342	30 Πέτρος Πέτρου		Εντοπία
343	31 Χρήστος Τεμκάκης		»
344	32 Νάτσης και αδελφοί		»
345	33 Καραγιάννης		»
346	34 Μήτσος		»
347	35 Γεώργιος Τάνης		»
348	36 Δέλιου Γάτσης		»
349	37 Μήτκας Δέλιου Γάτση		»
350	38 Βελιάνος Πέτρης	Καμπάσνιτσα	Ξένη
351	39 Αντώνιος Γεωργίου	Μοντέσνιτσα	»
352	40 Γεώργιος Κύρκου		Εντοπία
353	41 Αναστάσιος Στρέζου		»
354	42 Μιχαήλ Μήτσος Ευθυμίου		»
355	43 Ναούμ Στόιτσης και υιοί	Ζαμπορδέν	Ξένη
356	44 Αθανάσιος γαμβρός Τώμας	Αρμενοχώριον	»
357	45 Μήτσος	Ποτόζαση	»
358	46 Στάφανος Αγγέλου	Καμπάσνιτσα	»
359	47 Φίλιππος Γεωργίου Νήκη		Εντοπία
360	48 Αθανάσιος σύζυγος Φωτεινής	Αρμενοχώριον	Ξένη
361	49 Ηλίας Λέτσας	»	»
	49 οικίας έχει εν όλω η συνοικία Άνω Τσιφλίκι		

γραφές ή και κάποιες κακές αναγνώσεις. Βρέθηκα όμως μπροστά στην εξής ανθρωπίνως οδυνηρή αλλά επιστημονικώς ακατανόητη έκπληξη: το εν λόγω ιστορικό τεκμήριο είχε βαναύσως κακοποιηθεί και παραποιηθεί. Είχαν προστεθεί αυθαιρέτως ελληνικές καταλήξεις εκεί που το πρωτότυπο δεν είχε, και ούτε φαινόταν να λείπουν εξαιτίας κάποιας φυσικής φθοράς ή ανθρώπινης επέμβασης, είχαν παραλειφθεί κατά τη μεταφορά εγγραφές που δεν ήταν καθόλου δυσανάγνωστες, πρόδιδαν όμως μη ελληνική προέλευση των ονομάτων, και άλλα παρόμοια (βλ. δειγματοληπτικά μια σελίδα της “έκδοσης” του 1991 και τις αντίστοιχες εγγραφές του πρωτοτύπου).

Θεώρησα μετά ταύτα στοιχειώδες επιστημονικό μου καθήκον να αφήσω κατά μέρος για την ώρα τη “δευτέρα ανάγνωση”, όπως είχα υποσχεθεί στην οργανωτική επιτροπή αυτού του συνεδρίου, και να προχωρήσω στην “το πρώτον” έκδοση του σημαντικού αυτού για την ιστορία της πόλης ντοκουμέντου.

Και ξεκινώ από τον τίτλο της “έκδοσης” του 1991: “*Η απογραφή του πληθυσμού της ελληνικής κοινότητας Φλωρίνης έτους 1905*”. Ο καθένας πίσω από έναν τέτοιο τίτλο περιμένει να δει να απογράφεται το σύνολο του πληθυσμού της Φλώρινας. Η πρόθεση όμως του Μητροπολίτη Ανθιμου δεν ήταν αυτή, όπως φαίνεται από την αρχή κιάλας του εν λόγω κειμένου: “*Διανομή των ελληνορθοδόξων οικογενειών της πόλεως Φλωρίνης εις τέσσερας ενορίας και παραχώρησις μιάς εκάστης εξ αυτών εις ένα έκαστον Έλληνα Ορθόδοξον ιερέα της πόλεως Φλωρίνης, ήτοι εις τους αιδεσιμωτάτους κ.κ....*” και ακολουθεί η αναφορά των ονομάτων των τεσσάρων “Ελλήνων Ορθοδόξων ιερέων”. Για όποιον στοιχειωδώς γνωρίζει τα πράγματα εκείνης της εποχής η ρητή αυτή αναφορά διαχωρίζει προφανώς τον “ελληνικό ορθόδοξο” πληθυσμό, τους πατριαρχικούς, αυτούς που αποδέχονται τον Ανθιμο ως μητροπολίτη τους, από τους εξαρχηκούς, οι οποίοι δεν υπακούουν προφανώς στις εντολές του Οικουμενικού Πατριαρχείου, και ασφαλώς από τους μουσουλμάνους κατοίκους της πόλης, που αποτελούν και την πλειοψηφία των κατοίκων της. Επομένως δεν πρόκειται για απογραφή του πληθυσμού αλλά για μια τυπική εκκλησιαστική πράξη του Μητροπολίτη, όπως δείχνει το ίδιο το κείμενο, σελ. 1: “*Διανομή... και καθορισμός των κοινών και ιδιαιτέρων αυτών διά τας ιεροτελεστίας δικαιωμάτων εν πλήρει συμφωνία και ομοφωνία των ρηθέντων ιερέων προς αλλήλους*”, για να το πούμε με απλά ελληνικά για τα λεγόμενα “τυχερά” των ιερέων. Γι’ αυτό τον απλό λόγο ο Μητροπολίτης ήθελε και την “*πλήρη συμφωνία και ομοφωνία των ρηθέντων ιερέων προς αλλήλους*”.

Η παραπλανητική αποσιώπηση της ποικίλης σύνθεσης του πληθυσμού της πόλης φαίνεται και στα συμπεράσματα της εν λόγω εργασίας (Ηλιάδου-Τάχου 1991: 62), όπου διαπιστώνεται ότι “*ο πληθυσμός της κοινότητας ανέρχεται σε 405 οικογένειες*”, δηλαδή σε “*2.025 κατοίκους*”. Κι αυτό, όταν είναι γνωστό από διάφορες πηγές (πβ. Βακαλόπουλος 1998α: 304. Ιστορικό Αρχείο Μακεδονίας. Ιγγλέσης 1910-1911: 123) ότι στα τέλη του 19ου και τις αρχές του 20ού αι. η πόλη κατοικείται από μουσουλμάνους, που αποτελούν

τα ¾ των κατοίκων της, από χριστιανούς και τσιγγάνους, και αριθμητικώς κυμαίνεται μεταξύ 9.100 ατόμων που κατοικούν σε 1.908 σπίτια (L' Annuaire Oriental: 1606) και 10.000, εκ των οποίων οι 6.450 Τούρκοι.

Παραθέτω στη συνέχεια την ακριβή μεταγραφή του ιστορικού τεκμηρίου.

“Διανομή των ελληνορθοδόξων οικογενειών της πόλεως Φλωρίνης εις τέσσαρας ενορίας και παραχώρησις μιάς εκάστης εξ αυτών εις ένα έκαστον Έλληνα Ορθόδοξον ιερέα της πόλεως Φλωρίνης, ήτοι εις τους Αιδεσιμωτάτους κ.κ. Οικονόμον παπα-Δημήτριον, Σακελλάριον παπα-Κωνσταντίνον, Σακελλίωνα παπα-Αθανάσιον και παπα-Κωνσταντίνον Γούναν, και καθορισμός των κοινών και ιδιαιτέρων αυτών διά τας ιεροτελεστίας δικαιωμάτων εν πλήρει συμφωνία και ομοφωνία των ρηθέντων ιερέων προς αλλήλους.

Α' Ενορία του Σακελλαρίου παπα-Κωνσταντίνου

1ον Ενορία Αλβανική	οικογένειαι	32
2ον Ενορία Βαρόσση δεξιά όχθη του ποταμού	οικογένειαι	57
		89

Η Αλβανική ενορία έχει τας εξής οικογενείας πατρίς

1	1	Σπυρίδων Λαζάρου Αλέξη	εξ Αρμέντσκου	Ξένη
2	2	Τραϊανός Αναστασίου Βόικου		Εντοπία
3	3	Χρήστος και Βασίλειος Αναστασίου	εκ Σφεταπέτκας	Ξένη
4	4	Μάρκος Δημητρίου	εκ Τύρσια	Ξένη
5	5	Ιωάννης Κώτε	εκ Κλεστίνης	Ξένη
6	6	Θωμάς, Παύλος & Σπάσες Στοϊγιάννου	εκ Κλαμπουτσίστης	Ξένη
7	7	Πέτρος Χρήστου	εκ Κλαμπουτσίστης	Ξένη
8	8	Γεώργιος Ηλία	εκ Σφέτα Πέτκας	Ξένη
9	9	Δημήτριος Κωνσταντίνου ζαχ/πλάστης		Εντοπία
10	10	Φίλιππος Πέτρου	εκ Νερέτης	Εντοπία
11	11	Πέτρος Δημητρίου	εκ Νερέτης	Εντοπία
12	12	Δημήτριος Δήμου σπιτόγαμβρος Χαραλάμους		Εντοπία
13	13	Γεώργιος Γιοβάντσε σπιτόγαμβρος Χαραλάμους		Εντοπία
14	14	Χατζή Τρύφον	εκ Λεσκόβου	Εντοπία

15	15	Ευάγγελος Φιλίππου Κοζάρης	Φλώρινα	Εντοπία
16	16	Αναστάσιος Ναούμ	Νεβολιάνη	Εντοπία
17	17	Αθανάσιος Χαραλάμπους	Φλώρινα	Εντοπία
18	18	Δημήτριος Χρήστου Δουγούλη	Φλώρινα	Εντοπία
19	19	Ηλίας Χρήστου Δουγούλη	Φλώρινα	Εντοπία
20	20	Πέτρος Ναούμ Μπίσας	Φλώρινα	Εντοπία
21	21	Μιχαήλ και Κωνσταντίνος Δανιήλ	Μουτέσνιτσα	Εντοπία
22	22	Λάζαρος Ναούμτζε	Μουτέσνιτσα	Εντοπία
23	23	Ιωάννης Ναούμ	Μουτέσνιτσα	Εντοπία
24	24	Νικόλαος Ναούμ	Αρμένσκον	Εντοπία
25	25	Κωνσταντίνος Σωτηρίου	Νεγόβανη	Εντοπία
26	26	Βασίλειος Σωτηρίου	Νεγόβανη	Εντοπία
27	27	Δανιήλ Νατσέ Άλτας		Εντοπία
28	28	Γιανής (sic) Αντωνίου	Αλβανός	Εντοπία
29	29	Χρήστος Νατσέ Κεραμετζή		Εντοπία
30	30	Θεόδωρος Ιωάντζε	Μουτέσνιτσα	Εντοπία
31	31	Γεώργιος Κωνσταντίνου Σίας		Εντοπία
32	32	Δημήτριος Ιωάννου	Πισσοδέρειον	Εντοπία

32 οικογενείας έχει εν συνόλω η Αλβανική ενορία.

**Η προς την δεξιάν όχθην του ποταμού ενορία Βαρόση
έχει τας εξής οικίας**

33	1	Λάζαρος Νικολάου Γούναρης		Εντοπία
34	2	Γεώργιος Παύλου Γούναρης	Καστοριά	Εντοπία
35	3	Ναούμ Τραϊτσε Δουγούλ		Εντοπία
36	4	Κωνσταντίνος Νικολάου Δουγούλ		Εντοπία
37	5	Αθανάσιος Νικολάου Δουγούλ		Εντοπία
38	6	Θωμάη και Γεώργιος Ναούμ Φιλιππίδου		Εντοπία
39	7	Ιωάννης Μποζίν		Εντοπία
40	8	Σταύρος και Δημήτριος Νεδέλου		Εντοπία
41	9	Αθανάσιος Ιωάννου Ψωμάς		Εντοπία
42	10	Ιωάννης Βούλτσε	Καστοριά	Εντοπία
43	11	Αθανάσιος Κων/τίνου Κοτλάρτσε		Εντοπία
44	12	Παπα Κωνσταντίνος Σακελλάριος		Εντοπία

45	13	Λάζαρος Αθανασίου	Βίρμπενη	Εντοπία
46	14	Κωνσταντίνος Αθανασίου	Βίρμπενη	Εντοπία
47	15	Μιχαήλ Χρήστου Ασήκης		Εντοπία
48	16	Κωνσταντίνος Χρήστου Βαραδίνης		Εντοπία
49	17	Αναστάσιος Ιωάννου Σαπουντζής	Γορνίτσοβον	Εντοπία
50	18	Σταύρος Ιωάννου Σαπουντζής	Γορνίτσοβον	Εντοπία
51	19	Κωνσταντίνος Νάστη	Νεβέσκα	Εντοπία
52	20	Κωνσταντίνος και Μιχαήλ Ιωάννου Κιάρτζε		Εντοπία
53	21	Γεώργιος Ναούμ Κάρη		Εντοπία
54	22	Καραφύλλης Πέτρου	Μπούφη	Εντοπία
55	23	Τρύφων Ιωάννου Σαπουντζής	Γορνίτσοβον	Εντοπία
56	24	Χρήστος και Γεώργιος παπα Θεοδώρου	Καμπάσνιτσα	Εντοπία
57	25	Νικόλαος Αθανασίου Χατζή Κύρστε		Εντοπία
58	26	Πέτρος Αντωνίου Χατζή Κύρστε		Εντοπία
59	27	Γεώργιος Δημητρίου Λουκμάνης		Εντοπία
60	28	Θεόδωρος Φιλιππίδης		Εντοπία
61	29	Πέτρος Φιλιππίδης		Εντοπία
62	30	Αργύριος Λάζου	Τύρσια	Εντοπία νυν
63	31	Χρήστος Γεωργίου Κασάπης		Εντοπία
64	32	Γρηγόριος και Δημήτριος Χατζή Λάμπου		Εντοπία
65	33	Ιωάννης Ζήση	Νερέτη	Ξένη Εντοπία νυν
66	34	Νικόλαος Στεφάνου εμπαλωματάς		Εντοπία
67	35	Κοσμάς Αθανασίου	Νερέτη	Ξένη
68	36	Μιχαήλ παπα Λαζάρου		Εντοπία
69	37	Ιωάννης παπα Λαζάρου		Εντοπία
70	38	Αναστάσιος Ναούμ παπα Ιωάννου		Εντοπία
71	39	Γεώργιος και Μιχαήλ Γιάννη	Τύρνοβον	Ξένη
72	40	Ναούμ Χρήστου	Πισοδέρειον	Ξένη
73	41	Ιωάννης Αλεξίου	Τσεγάνη	Ξένη
74	42	Ναούμ Ηλία		Εντοπία
75	43	Ιωάννης Μιχαήλ Παπουτζής	Βιτόλια	Ξένη

			Εντοπία νυν
76	44	Νασούμ Μήτσε Δουμάτζε	Ρόσνα Ξένη
77	45	Αθανάσιος Βασιλείου	Λέσκοβον Ξένη
78	46	Αντώνιος Τάσση Βούτζκος	Εντοπία
79	47	Κωνσταντίνος Φιλίππου Βούτζκος	Εντοπία
80	48	Μιχαήλ Φιλίππου Βούτζκος	Εντοπία
81	49	Αναστάσιος Χρήστου Ζώης	Εντοπία
82	50	Φίλιππος, Αθανάσιος και Λάζαρος Αντωνίου	Κοραβίτσα Εντοπία
			Εντοπία νυν
86	54	Δανιήλ Αθανασίου Χ'' Κήρστε	Εντοπία
87	55	Βασίλειος Αθανασίου	Μπούφη Ξένη
			Εντοπία νυν
88	56	Νικόλαος Δημητρίου Σίσκου	Εντοπία
89	57	Αθανάσιος Δημητρίου Δράμπης	Εντοπία
		57 οικογενείας έχει το όλον η δεξιά όχθη του Βαρόση	
		32 οικογενείας έχει το όλον η Αλβανική συνοικία	
		89	

Β' Ενορία του Οικονόμου παπα-Δημητρίου

1ον	Συνοικία Αρμεντσαλίδων έχει οικογενείας	20
2ον	Συνοικία Βαρόση η αριστερά όχθη του ποταμού έχει οικογενείας	34
3ον	Συνοικία Αιγυπτιακή έχει οικογενείας	18
4ον	Συνοικία Βωειδομαχαλά έχει οικογενείας	10
		82

Η συνοικία Αρμεντσαλίδων (sic) έχει τας εξής οικίας

90	1	Λάζαρος Μάρκου Φούρναρης	Εντοπία
91	2	Ιωάννης Τάσσου Καραγωγεύς	Εντοπία
92	3	Τρύφων Πέτρου Μαχαλελή	Εντοπία
93	4	Κωνσταντίνος Ιωάννου Τάντσε	Αρμέντσκον Ξένη
94	5	Γεώργιος Κων/τίνου Ρέσος	Καστοριά Ξένη
95	6	Αθανάσιος Δημητρίου Κεκιλίτζα	Εντοπία
96	7	Ευθύμιος Νασούμτζε	Αρμέντσκον Ξένη

97	8	Αθανάσιος Ναούμτζε	Αρμέντσον	Ξένη
98	9	Αναστάσιος και Μανδύλιος Σταύρου	Αρμέντσον	Εντοπία
99	10	Δανιήλ και Ευάγγελος Δημητρίου	Αρμέντσον	Εντοπία
100	11	Μποζίν Ναούμ	Αρμέντσον	Εντοπία
101	12	Γεώργιος Ναούμ	Αρμέντσον	Εντοπία
102	13	Αθανάσιος Χρήστου	Αρμέντσον	Ξένη
103	14	Βασίλειος Αλβανός	Βίλιστα	Ξένη
104	15	Δημήτριος Γεωργίου Δουνιά		Εντοπία
105	16	Κωνσταντίνος Γεωργίου Δουνιά		Εντοπία
106	17	Ανδρέας Αναστασίου κονδουράς	Λαζένη	Εντοπία νυν
107	18	Μιχαήλ και Θεόδωρος Κωνσταντίνου Παρασκευής		Εντοπία
108	19	Μποζίν, Στόϊτσε, Βόϊτσε	Αρμέντσον	Ξένη
109	20	Θεόδωρος, Μιχαήλ και Ιωάννης Γεωργίου	Ποποζάνη	Εντοπία νυν

20 οικίας εν όλω έχει η συνοικία Αρμεντσακλίδων

Η προς την αριστεράν όχθην του ποταμού Βαρόση έχει τας εξής οικίας

110	1	Ευάγγελος Ευδοκία Καλφάς		Εντοπία
111	2	Ιωάννης Νάτζε	Γορνίτσοβον	Εντοπία νυν
112	3	Ανδρέας Λαζάρου	Αρμέντσον	Εντοπία νυν
113	4	Μποζίν Θωμά	Αρμέντσον	Εντοπία νυν
114	5	Σωτήριος Μήτσε	Γορνίτσοβον	Εντοπία νυν
115	6	Κωνσταντίνος Μήτσε	Γορνίτσοβον	Εντοπία νυν
116	7	Θεόδωρος Αναστασίου Πύρζα		Εντοπία
117	8	Γεώργιος Ναούμ τσαρουχάς		Εντοπία
118	9	Βασίλειος Ιωάννου Γίγκου		Εντοπία
119	10	Βασίλειος Μπογοϊά	Σακούλεβον	Ξένη
120	11	Ιωάννης Δημητρίου Βαλιάκα		Εντοπία
121	12	Κωνσταντίνος Γιοβάντσε		Εντοπία
122	13	Θωμάς Ιωάννου Κασάπης		Εντοπία
123	14	Νικόλαος Δημητρίου Δράμπης		Εντοπία
124	15	Οικονόμος παπα Δημήτριος		Εντοπία
125	16	Κωνσταντίνος Χ'' παπα Λαζάρου	Μπούφη	Ξένη
126	17	Πέτρος Μήντσε	Γορνίτσοβον	Εντοπία

127	18	Δημήτριος Ιωάννου Μητσούλη		Εντοπία
128	19	Ηλίας Στόιτσε Γουράμπης		Εντοπία
129	20	Νικόλαος και Δημήτριος Φιλίππου Τσιπούλκα		Εντοπία
130	21	Ναούμ Ανδρέου Γρίβα	Πισσοδέρειον	Ξένη
131	22	Παντελής Στεργίου Βλάσες		Εντοπία
132	23	Δανιήλ και Θεόδωρος Διαμαντής		Εντοπία
133	24	Δημήτριος Ναούμ Χαντζής	Πισσοδέρειον	Ξένη
134	25	Χρήστος Δημητρίου Σίσκου		Εντοπία
135	26	Νικόλαος, Χρήστος Δημητρίου Λούλιου		Εντοπία
136	27	Γεώργιος Κωνσταντίνου Πετσιάς		Εντοπία
137	28	Κων/τίνος Δανιήλ Κορζιάλι (Κορζιάτι:)		Εντοπία
138	29	Νικόλαος Χρήστου Ζέγα	Κασάνδρα	Ξένη
139	30	Φωτεινή Χρήστου	Αρμέντσκον	Εντοπία
140	31	Ιωάννης Στοϊάννου Τούτου	Νερέτη	Εντοπία νυν
141	32	Βασίλειος Τεμέλκου	Αρμέντσκον	Ξένη
142	33	Χαρίσιος Δέλιου	Γορντίσοβον	Ξένη
143	34	Στέφανος Χρήστου Χρυσοχόου	Μηλόβιστα	Ξένη

34 εν όλω οικίας έχει η αριστερά όχθη του ποταμού Βαρόση

Η Αιγυπτιακή συνοικία έχει τα εξής οικογενείας

144	1	Λάζαρος και Παναγιώτης Γιάννη	Αρμέντσκον	Ξένη
145	2	Γεώργιος και Πανδελής Τράϊτσε	Τύρσια	Ξένη Εντοπία νυν
146	3	Λάζαρος και Αναστάσιος Τράϊτσε	Τύρσια	Εντοπία
147	4	Λουκάς Μήτσε τσαρουχάς		Εντοπία
148	5	Γρηγόριος Τάση Καραγωγούς		Εντοπία
149	6	Γεώργιος Γιάννης Λογόρης		Εντοπία
150	7	Συμεών παπα Κύρστε	Αρμέντσκον	Ξένη
151	8	Γεώργιος Τράϊτσε	Βοσταράνη	Ξένη
152	9	Αθανάσιος Ιωάννου Γαϊτάνη		Εντοπία
153	10	Αναστάσιος Μιχαήλ Σπάση		Εντοπία
154	11	Αντόνιος Αθανασίου εξ	Αρμέντσκον	Εντοπία νυν

155	12	Βελιάνης Προδάνου	Αρμέντσον	Εντοπία νυν
156	13	Βασίλειος Προδάνου	Αρμέντσον	Εντοπία νυν
157	14	Γεώργιος Τάσσου Βόϊκου	Αρμέντσον	Εντοπία νυν
158	15	Αθανάσιος Χρήστου Βόϊκου	Αρμέντσον	Εντοπία
159	16	Λάζαρος Χρήστου Βόϊκου	Αρμέντσον	Εντοπία
160	17	Αθανάσιος Τύρπτσε Μαντάκη		Εντοπία
161	18	Στόιτζε Νεδάν Βαφεύς		Εντοπία

18 οικίας εν όλω έχει η Αιγυπτιακή συνοικία

Η συνοικία Βωειδομαχαλά έχει τας εξής οικίας

162	1	Θεόδωρος Φιλίππου Γίγκου κηπουρός		Εντοπία
163	2	Βασίλειος Στοϊάννου Καραβασιλείου		Εντοπία
164	3	Αναστάσιος Γεωργίου	Μπαπσόρ	Ξένη
165	4	Λάζαρος Γεωργίου	Μπαπσόρ	Ξένη
166	5	Αναστάσιος Γεωργίου Γάτζος		Εντοπία
167	6	Αθανάσιος Γεωργίου Γάτζος		Εντοπία
168	7	Ηλίας Κωνσταντίνου Κατζάρα Τζουκαλάς		Εντοπία
169	8	Πέτρος Δημητρίου Κατζάρα	Τύρνοβον	Ξένη
170	9	Νικόλαος και αδελφοί Γεωργίου Πατζούρη		Εντοπία
171	10	Κωνσταντίνος Χρήστου Τσίφκα		Εντοπία

10 οικίας εν όλω έχει η συνοικία Βωειδομαχαλά

Γ' Ενορία του Σακελλίου παπα-Αθανασίου

1ον	Συνοικία Βαρός η προς την αγοράν έχει οικίας	37
2ον	Συνοικία Σολάκ-Τσεσμέ (ήτοι Τσουκούρ) έχει οικίας	53
		90

Η προς την αγοράν συνοικία Βαρός έχει τας εξής οικίας

172	1	Αριστείδης Ναούμ Ηλία Κασάπη		Εντοπία
173	2	Μιχαήλ Δημητρίου Καλαϊτζή		Εντοπία
174	3	Δημήτριος Νικολάου Μπορσούκ		Εντοπία
175	4	Τάσκος Χρήστου Λάζου Δράμπη		Εντοπία
176	5	Χρήστος Χατζή Νάκου		Εντοπία

177	6	Πέτρος Δανιήλ Βόσκα		Εντοπία
178	7	Δανιήλ, Ναούμ και υιοί αυτού Βόσκα		Εντοπία
179	8	Χρήστος Νικολάου Τσαμπέρη και αδελφοί		Εντοπία
180	9	Ελένη Κων/τίνου Γίγκου		Εντοπία
181	10	Χρήστος Παύλου Γούναρης	Καστοριά	Ξένη Εντοπία νυν
182	11	Ιωάννης Ναούμ Λούκτζε		Εντοπία
183	12	Αναστάσιος Ναούμ Λούκτζε		Εντοπία
184	13	Δημήτριος Στοϊάννου Πόπη		Εντοπία
185	14	Γεώργιος και Ιωάννης Τέγου		Εντοπία
186	15	Αθανάσιος και Πέτρος Τριανταφύλλου		Εντοπία
187	16	Τριαντάφυλλος Γιάννη Δάφου		Εντοπία
188	17	Γεώργιος Γιάννη Δάφου		Εντοπία
189	18	Γεώργιος Ναούμ Φούρναρης		Εντοπία
190	19	Γεώργιος Δημητρίου κυκλίντσα		Εντοπία
191	20	Δημήτριος Εμμανουήλ κηροποιός		Εντοπία
192	21	Σπυρίδων Ματθαίου Κασάπης	Σαμαρίνα	Ξένη
193	22	Πέτρος και Χρήστος Φιλίππου Κοζάρη		Εντοπία
194	23	Θωμάς Ναούμ Καλαϊτζής		Ξένη
195	24	Γρηγόριος Χρήστου Μπερμπέρης		Εντοπία
196	25	Δημήτριος Νάκη Βακούλη		Εντοπία
197	26	Θεόδωρος Αθανασίου Καλούτσα		Εντοπία
198	27	Δανιήλ Ιωάννου Μούλη Φούρναρης		Εντοπία
199	28	Στέργιος Χρηστίδης ξενοδόχος		Εντοπία
200	29	Γρηγόριος Δημητρίου Σιάμκουρης		Εντοπία
201	30	Χρήστος και Ευάγγελος Δημητρίου Σιάμκουρη		Εντοπία
202	31	Παναγιώτης Οικονόμου παπα Δημητρίου		Εντοπία
203	32	Θεόδωρος Γεωργίου αμαξηλάτης		Εντοπία
204	33	Ιωάννης Τάσκου Καπουλίτσα		Εντοπία
205	34	Χρήστος Κωνσταντίνου Σταμάτη		Εντοπία

206	35	Δημήτριος Ναούμ Τσόνα		Εντοπία
207	36	Θωμάς και Παύλος Γιάννη	Αρμέντσκον	Ξένη
208	37	Δημήτριος και Βασίλειος Δανιήλ Κώστα	Αρμέντσκον	Εντοπία
		37 οικίας έχει εν όλω η προς την αγοράν συνοικία Βαρόση		

Συνοικία Σολάκ - Τσεσμέ

209	1	Μιχαήλ και Αθανάσιος Λαζάρου	Μουτέσνιτσα	Ξένη
210	2	Τάσης Κων/τίνου Καλίνης		Εντοπία
211	3	Χρήστος Νάκη ψωμάς		Εντοπία
212	4	Θεόδωρος Κων/τίνου Κάπτσε		Εντοπία
213	5	Πέτρος και Γεώργιος Νικολάου	Μουτέσνιτσα	Ξένη
214	6	Χαράλαμπος Ναούμ μυλωνάς	Μουτέσνιτσα	Ξένη
215	7	Θεόδωρος Στεφάνου μυλωνάς	Μουτέσνιτσα	Ξένη
216	8	Δημήτριος Στεφάνου μυλωνάς	Μουτέσνιτσα	Ξένη
217	9	Δανιήλ και Χρήστος Νάτσε κεραμιτζή		Εντοπία
218	10	Σταύρος Νάτζε κεραμιτζή		Εντοπία
219	11	Κωνσταντίνος και Θεόδωρος Βελιανού	Νεβολιάνη	Εντοπία νυν
220	12	Λάζαρος Σιάμου Σαλεπτζή		Εντοπία
221	13	Δημήτριος Γιάννη Λογόρη		Εντοπία
222	14	Χρήστος Γιοβάντζε	Σμιλόβον	Ξένη
223	15	Πέτρος Τέγου Γούτη	Πισοδέρειον	Εντοπία νυν
224	16	Φίλιππος Κων/τίνου Κάπτσε		Εντοπία
225	17	Γεώργιος Βελιανού Αντάρη	Τύρσια	Ξένη
226	18	Τραϊάν Φιλίππου	Μουτέσνιτσα	Ξένη
227	19	Παπα Αθανάσιος Σακελλίων		Εντοπία
228	20	Κύρστες και Κώτσος Πέτρου Σουλτάνα		Εντοπία
229	21	Γεώργιος Κώστα Καλλίνου και υιοί αυτού		Εντοπία
230	22	Στέφανος και Σωτήριος Σταύρου Καλαϊτζή		Εντοπία
231	23	Νικόλαος και Στέφανος Μποζήκα	Πισοδέρειον	Εντοπία νυν

232	24	Αθανάσιος και Ιωάννης Ηλία Πιλλίτση		Εντοπία
233	25	Πέτρος Κων/τίνου Κάπτση		Εντοπία
234	26	Αθανάσιος Κων/τίνου Κάπτση		Εντοπία
235	27	Ιωάννης και Χαράλαμπος Πέτρου Γούνας		Εντοπία
236	28	Παπά Κωνσταντίνος Γούνας		Εντοπία
237	29	Πέτρος Νικολάου Τενεκετζή	Τύρσια	Ξένη
238	30	Πανδούς Ναούμ Τσόνα		Εντοπία
239	31	Ναούμ Γεωργίου Πύρτζα		Εντοπία
240	32	Θωμάς Φωτίου	Πισοδέρειον	Ξένη
241	33	Στοιάν Σιόμε	Κλαδοράπη	Ξένη
242	34	Γρηγόριος Αναστασίου Πίρτζα		Εντοπία
243	35	Ναούμ Στοϊάν Βούτζος		Εντοπία
244	36	Ιωάννης Κωνσταντίνου Κάπτσες		Εντοπία
245	37	Κήρστε Ναούμ	Μουτέσνιτσα	Ξένη
246	38	Αντώνιος Δήμου	Μοναστήριον	Ξένη
247	39	Αθανάσιος Στογιάννου Βούτζος		Εντοπία
248	40	Βασίλειος Τάσσου Βοΐκου λάμπα	Αρμέντσκον	Εντοπία νυν
249	41	Αντώνιος Κωνσταντίνου Σκαλονίκα		Εντοπία
250	42	Σταύρος Τάση	Πισοδέρειον	Ξένη
251	43	Χαράλαμπος και Δανιήλ Δούμα		Εντοπία
252	44	Στέφανος Κων/τίνου Χατζή Κήρστε		Εντοπία
253	45	Γεώργιος και Νικόλαος Εμμανουήλ Χ'' Κήρστε		Εντοπία
254	46	Χρήστος Σπυρίδωνος κουρεύς		Εντοπία
255	47	Δημήτριος Βασιλείου και υιοί αυτού		Εντοπία
256	48	Ναούμ Βασιλείου Βεσσύρη		Εντοπία
257	49	Χαράλαμπος Νάκου		Εντοπία
258	50	Αθανάσιος Τέγου		Εντοπία
259	51	Κωνσταντίνος Τέγου		Εντοπία
260	52	Γιαννάκης Χ'' Τάση και υιοί αυτού		Εντοπία
261	53	Χρήστος και Νοάτζε	Κλαδοράπη	Ξένη

53 οικίας έχει εν όλω η ενορία Σολάκ-Τσεσμέ

Δ' Ενορία του παπα-Κωνσταντίνου Γούνα

1ον συνοικία αγγειοπλαστών έχει οικίας	51
2ον συνοικία Άνω Τσιφλίκι έχει οικίας	49
3ον συνοικία Κάτω Τσιφλίκι έχει οικίας	45
	145

Η συνοικία αγγειοπλαστών έχει τας εξής οικίας

262	1	Κώτος Αναστασίου Ζάλλης	Εντοπία
263	2	Αντώνιος Λαζάρου Ρότσκα	Εντοπία
264	3	Χρήστος Αγγέλου Ασήκης	Εντοπία
265	4	Ζήκος Χρήστου	Νεγοβάνη Ξένη
266	5	Αθανάσιος Στόικου βαρελάς	Μοναστήριον Ξένη
267	6	Δημήτριος Αθανασίου Μπούτζκου	Εντοπία
268	7	Νικόλαος Χρήστου Οτζάκης	Βίρμπενη Ξένη
269	8	Ναούμ Αντωνίου Κερεμιτζής	Εντοπία
270	9	Θεόδωρος Αντωνίου Κερεμιτζής	Εντοπία
271	10	Αναστάσιος Τσάλλιου και υιοί	Εντοπία
272	11	Εμμανουήλ Τάλλε τσουκαλάς	Εντοπία
273	12	Μιχαήλ και Χρήστος Αναστασίου Πόπη	Εντοπία
274	13	Γεώργιος Ι. Λουκά	Εντοπία
275	14	Σταύρος Μέλιου κηπουρός	Εντοπία
276	15	Αναστάσιος Σπάσε τζουκαλάς	Εντοπία
277	16	Βασιλική Χρήστου διδασκάλισσα	Εντοπία
278	17	Χρήστος Χ'' Νίκου και υιός του Λάζαρος	Εντοπία
279	18	Δανιήλ Αντωνίου Κεραμετζής	Εντοπία
280	19	Δημήτριος Νικολάου	Κουτζκοβαίνη Ξένη
281	20	Αναστάσιος Ναούμ εφαπλωματοποιός	Μοναστήριον Ξένη
282	21	Αντώνιος Μάννη και υιοί	Εντοπία
283	22	Ναούμ Τραϊανού Κυρκατζή	Εντοπία
284	23	Αλέξιος Γεωργίου Τσουκαλάς	Εντοπία
285	24	Χαράλαμπος Αλεξίου Τσουκαλάς	Εντοπία
286	25	Πέτρος και Αναστάσιος	

	Παύλου τσουκαλάς		Εντοπία
287	26 Δέλιος Χρήστου	Μουτέσνιτσα	Ξένη
288	27 Τραϊανός και Δημήτριος	Μουτέσνιτσα	Ξένη
289	28 Ελένη Χρήστου και Βασίλειος Χρήστου	Μουτέσνιτσα	Ξένη
290	29 Δημήτριος, Λάζαρος και Αθανάσιος Κ. Πόπη		Εντοπία
291	30 Θεόδωρος Στόιτσε Τσάτσε		Εντοπία
292	31 Νικόλαος και Δημήτριος Τράϊτσε		Εντοπία
293	32 Θεόδωρος Νούση και Γεώργιος Αναστασιού Γρίβα		Εντοπία
294	33 Δηβίτκος Πέτρου Σαρακήν και υιοί		Εντοπία
295	34 Κήρστες	Λαζένη	Ξένη
296	35 Αλέξης Μήτσε Σαμαράς		Εντοπία
297	36 Λάζαρος Νικολάου Πατσούρη		Εντοπία
298	37 Αντώνιος Στοϊάννου		Εντοπία
299	38 Γεώργιος και Κων/τίνος Νικολάου Νέσκου		Εντοπία
300	39 Θεόδωρος Στεφάνου	Καμπάσνιτσα	Ξένη
301	40 Δημήτριος Ιωάννου	Τσαπάρη	Ξένη
302	41 Πέτρος Ιωάννου	Τσαπάρη	Ξένη
303	42 Κωνσταντίνος Μάδρε	Ζηβόννα	Ξένη
304	43 Νικόλαος Βάννη Χαλβατζής	Νεοκάζη	Ξένη
305	44 Δημήτριος Κύμε	Πισοδέρειον	Ξένη Εντο- πία νυν
306	45 Νάκης Στογιάννου Πόπη		Εντοπία
307	46 Βελιάνης και υιοί	Νερέτη	Ξένη
308	47 Χρήστος και Νικόλαος Δημητρίου Μητσκίνη		Εντοπία
309	48 Κωνσταντίνος Αποστόλου		Εντοπία
310	49 Χρήστος Φωτίου	Πισοδέρειον	Ξένη
311	50 Πέτρος και Μιχαήλ Κυριακού	Ποποζάνη	Ξένη
312	51 Στοϊάννη Μπαΐου	Βοσταράνη	Ξένη

51 οικίας έχει εν όλω η συνοικία των Αγγειοπλαστών

Η συνοικία Άνω Τσιφλίκι έχει τας εξής οικίας

313	1	Κώτος Άγγελε Καρακούση (;		
314	2	Κώτος Σουλτάνα κηπουρός		
315	3	Αναστάσιος Λαζάρου Βελιάν		Εντοπία
316	4	Μιχαήλ και Βασιλείος Μήτσε Κιλέντσε		Εντοπία
317	5	Σαρίδης		Εντοπία
318	6	Χρήστος Στοϊάννου χήρος	Ποποζάνη	Ξένη
319	7	Μήτσε Μετκάνας		Εντοπία
320	8	Γεώργιος Κοτζάνου		Εντοπία
321	9	Τραϊανός Βάννε Κοπούλης		Εντοπία
322	10			Εντοπία
323	11			Εντοπία
324	12	Παντελής Τάσση Γάτζης		Εντοπία
325	13	Τραϊανός		Ξένη
326	14	Τεμέλκος Ναούμ Σαρίδης		Εντοπία
327	15	Κωνσταντίνος Χρήστου Οτζάκης	Βίρμπενη	Ξένη
328	16	Αναστάσιος Κωνσταντίνου	Μουτέσνιτσα	Ξένη
329	17	Ιωάννης και Σταύρος Σάββε	Μαχαλάς	Ξένη
330	18		Μαχαλάς	Ξένη
331	19	Κωνσταντίνος Μπογοΐα	Σακούλεβον	Ξένη
332	20	Λάζαρος Βελιάνου		Εντοπία
333	21	Μήτσε Μητσάρη	Σακούλεβον	Ξένη
334	22	Πέτρος		Εντοπία
335	23	Κώτσας Καλήνη		Εντοπία
336	24	Δημήτριος Καλήνη		Εντοπία
337	25	Κύρστες Καλήνη		Εντοπία
338	26	Θεόδωρος Τάσση Γάτσης και αδελφοί		Εντοπία
339	27	Δημήτριος Βάνη Τσίφκα		Εντοπία
340	28	Τάνες Μήτσε σπιτόγαμπρος	Αρμενοχώριον	Ξένη
341	29	Κήρστε Τάνε συμπέθερος γάστσε		Εντοπία
342	30	Πέτρος Πέτρου	Μαχαλάς	Ξένη
343	31	Χρήστος Νάτσε Τεμιάνης		Εντοπία

344	32	Βάνε Τραϊάν Νάτσε και αδελφοί		Εντοπία
345	33	Κόλε Νάτσε Καραγιάννε		Εντοπία
346	34	Μήτρε Τράϊτσε	Αρμενοχώριον	Ξένη
347	35	Γεώργιος Τάνε	Αρμενοχώριον	Ξένη
348	36	Κόλες Δέλιου Γάστζη		Εντοπία
349	37	Μήτκα Δέλιου Γάστζη		Εντοπία
350	38	Βελιάν Πέτρε	Καμπάσνιτσα	Ξένη
351	39	Αντώνιος Γεωργίου	Μουτέσνιτσα	Ξένη
352	40	Γεώργιος Κύρκου		Εντοπία
353	41	Αναστάσιος Στρέζου		Εντοπία
354	42	Μιχαήλ Μήτσε Ευθυμίου		Εντοπία
355	43	Ναούμ Στόϊτζε και υιοί	Ζαμπιρδέν	Ξένη
356	44	Αθανάσιος γαμβρός Τόμας	Αρμενοχώριον	Ξένη
357	45	Κόλε Μήτσε	Ποποζάνη	Ξένη
358	46	Στέφος Αγγέλου	Καμπάσνιτσα	Ξένη
359	47	Φίλιππος Γεωργίου Νήνι		Εντοπία
360	48	Αθανάσιος σύζυγος Φωτεινής	Αρμενοχώριον	Ξένη
361	49	Ηλίας Γότζε Λέστσα		Ξένη

49 οικίας εν όλω έχει η συνοικία Άνω Τσιφλίκι

Η συνοικία Κάτω Τσιφλίκι έχει τας εξής οικίας

362	1	Νεδέλκος Χρήστου Μπουλούκη		Εντοπία
363	2	Ελένη Αλέξου Κρούσνικ		Εντοπία
364	3	Τράϊτσε	Μαχαλάς	Ξένη
365	4	Αθανάσιος Στογιάννου Χαλβατζής		Εντοπία
366	5	Γεώργιος Δημητρίου Άμπες και αδελφοί		Εντοπία
367	6	Πέτρος Στόϊκου Δέραλας		Εντοπία
368	7	Γεώργιος και Πέτρος Νάϊδου		Εντοπία
369	8	Αθανάσιος Γεωργίου Γόσμαν		Εντοπία
370	9	Τάλε	Αρμενοχώριον	Ξένη
371	10	Τάσσεσ Δουνιά Καντάρι		Εντοπία
372	11	Τραϊανός Νεδέλκου και Κόλε Νεδέλκου γερτζάκη		Εντοπία

373	12	Χρήστος Νίκου	Ζηβόϊνα	Ξένη
374	13	Αθανάσιος	Ζηβόϊνα	Ξένη
375	14	Θεόδωρος Πέτρου Γερτζάκη		Εντοπία
376	15	Γρηγόριος	Μπάνιτσα	Ξένη
377	16	Μήτος και Βάνες Ευαγγέλου		Εντοπία
378	17	Αθανάσιος Τύρσκου	Μοναστήριον	Ξένη
379	18	Δημήτριος Γεωργίου Μπίλλιος		Εντοπία
380	19	Λάζαρος Δημητρίου Μπίλλιος		Εντοπία
381	20	Βάννες Γεωργίου Γλούφου		Εντοπία
382	21	Νικόλαος Γεωργίου	Όσλοβον	Ξένη
383	22	Ηλίας Δέλλιου Κασάπη		Εντοπία
384	23	Θεόδωρος Γεωργίου Ατζέμης		Εντοπία
385	24	Πέτρος Μαύρου		Εντοπία
386	25	Γεώργιος Μήτσε	Όσλοβον	Ξένη
387	26	Βάννες Μήτσε Μάρτζες		Εντοπία
388	27	Κωνσταντίνος Στέφου		Εντοπία
389	28	Βέλλες Μάρκου		Εντοπία
390	29	Χρήστος Στοϊάννου αλευράς		Εντοπία
391	30	Παύλος Χρήστου Κεμανετζής	Μοναστήριον	Ξένη
392	31	Μήτος Θεοδώρου Ματίτσα		Εντοπία
393	32	Ιωάννης Κακαρέτζου	Μοναστήριον	Ξένη
394	33	Χρήστος Πετκάνου		Εντοπία
395	34	Τύρπτσε Χρήστου		Εντοπία
396	35	Λάζαρος Πέτρου		Εντοπία
397	36	Πέτρος Χρήστου		Εντοπία
398	37	Πέτρος Χρήστου κουτσός	Μοναστήριον	Ξένη
399	38	Αθανάσιος Στογιάννου Σαπουντζή		Εντοπία
400	39	Τραϊανός Στογιάννου Σαπουντζή		Εντοπία
401	40	Ευάγγελος Βάννη Γλούφιου		Εντοπία
402	41	Συμεών	Λουμπέτινα	Ξένη
403	42	Μήτος Ρίσσα		Εντοπία
404	43	Παντελής Βάνε		Εντοπία
405	44	Στέφος Μήτσε	Βοσταράνη	Ξένη
406	45	Τρύφων Πέτρου Τσολάκη	Λουμπέτινα	Ξένη

45 οικίας έχει εν όλω η συνοικία Κάτω Τσιφλίκι

Ήτοι εν συντόμω

1. Η ενορία του Σακελλάριου παπα-Κωνσταντίνου έχει εντοπίας οικογενείας 72 και ξένας αποκατεστημένας ενταύθα προσωρινώς 17 ήτοι εν όλω 89
2. Η ενορία του παπα-Δημητρίου Οικονόμου έχει εντοπίας οικογενείας 61 και ξένας αποκατεστημένας ενταύθα προσωρινώς 21 ήτοι εν συνόλω έχει οικογενείας ογδόντα δύο 82
3. Η ενορία του παπα-Αθανασίου Σακελλίωνος έχει εντοπίας οικογενείας 71 και ξένας αποκατεστημένας ενταύθα προσωρινώς 19 ήτοι εν συνόλω έχει οικογενείας 90
4. Η ενορία του παπα-Κωνσταντίνου Γούνα έχει εντοπίας οικογενείας 93 και ξένας αποκατεστημένας προσωρινώς ενταύθα 52 ήτοι εν συνόλω έχει οικογενείας εκατόν σαράντα πέντε 145

Ήτοι εν Φλωρίνη υπάρχουν σήμερον εν συνόλω

Ορθόδοξοι εντόπιοι μεν οικογένειαι διακόσμαι εννενήντα επτά	297
Ορθόδοξοι ξένοι οικογένειαι εκατόν εννέα	109
Ορθόδοξοι οικογένειαι εν Φλωρίνη εντόπιοι και ξένοι εν συνόλω	406

Από μια πρώτη προσεκτική ανάγνωση του κειμένου της "Διανομής" προκύπτουν κάποιες ενδιαφέρουσες παρατηρήσεις και συμπεράσματα.

Και πρώτα τα ποσοτικά δεδομένα:

- α. Η ενορία του Σακελλάριου παπα-Κωνσταντίνου περιλαμβάνει 89 οικίες-νοικοκυριά χωρισμένες σε δύο συνοικίες, την "Αλβανική" (32 σπίτια) και την "Βαρόση δεξιά όχθη του ποταμού" (57 σπίτια).
- β. Η ενορία του Οικονόμου παπα-Δημητρίου περιλαμβάνει 82 οικίες-νοικοκυριά χωρισμένες σε τέσσερις συνοικίες, των "Αρμεντσαλίδων" (20 σπίτια), "Βαρόση η αριστερά όχθη του ποταμού" (34 σπίτια), "Αιγυπτιακή" (18 σπίτια), και "Βωειδομαχαλά" (10 σπίτια).
- γ. Η ενορία του Σακελλίωνος παπα-Αθανασίου περιλαμβάνει 90 οικίες-νοικοκυριά χωρισμένες σε δύο συνοικίες, την "Βαρός η προς την αγοράν" (37 σπίτια) και την "Σολάκ-Τσεσμέ (ήτοι Τσουκούρ)" (53 σπίτια).
- δ. Η ενορία του παπα-Κωνσταντίνου Γούνα περιλαμβάνει 145 οικίες-νοικοκυριά χωρισμένες σε τρεις συνοικίες, των "Αγγειοπλαστών" (51 σπίτια), "Άνω Τσιφλίκι" (49 σπίτια) και "Κάτω Τσιφλίκη (sic)" (45 σπίτια).

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι λίγες πρόσθετες πληροφορίες που συνοδεύουν την αναφορά των ονομάτων των οικογενειών που περιλαμβάνονται στη “Διανομή”.

1. Οι οικογένειες χωρίζονται σε δύο κύριες κατηγορίες: α) με την ένδειξη “ξένη”, οι οποίες είναι 109 σύμφωνα με την καταμέτρηση του ίδιου του γραφέα, και β) με την ένδειξη “εντοπία”, που αφορά τις υπόλοιπες μέχρι του αριθμού των 406. Στην κατηγορία αυτή υπάρχουν και μία ενδιάμεση ενδιαφέρουσα κατηγοριοποίηση με την ένδειξη άλλοτε “εντοπία νυν” (σε 22 περιπτώσεις) ή “ξένη εντοπία νυν” (σε 6 περιπτώσεις).

Μία πρώτη ερμηνεία των κατηγοριών “ξένη” και “εντοπία” παραπέμπει σε γεωγραφικό προσδιορισμό, που για τις περισσότερες περιπτώσεις είναι ακριβής, καθώς σε διπλανή στήλη αναφέρεται η πατρίδα των οικογενειών αυτών. Οι πόλεις/χωριά που αναφέρονται ως τόποι καταγωγής τους είναι: Αρμενοχώριον (6), Αρμέν(τ)σκον (26), Βίλιστα (1), Βίμπηνη (4), Βιτώλια, Μοναστήριον (7), Βοσταράνη (3), Γορντίτσοβον (8), Ζαμπιρδέν (1), Ζηβόδινα / Ζηβόννα (3), Καμπιάσνιτσα (4), Κασάνδρα (1), Καστοριά (4), Κλαδοράπη (2), Κλαμπούτσιστα (2), Κλέστινα (1), Κουτζκοβαΐνη (1), Λάγεν / Λαζένη (3), Λέσκοβον (2), Λουμπέτινα (2), Μαχαλάς (4), Μηλόβιστα (1), Μουτέσνιτσα (16), Μπάνιτσα (1), Μπαπσόρ (2), Μπούφη (3), Νεβέσκα (1), Νεβολιάνη (2), Νεγοβάνη (3), Νεοκάξη (1), Νερέτη (6), Όσλοβον (2), Πι(σ)σοδέρειον (10), Ποποζάνη (4), Ρόσνα (1), Σακούλεβον (3), Σαμαρίνα (1), Σημλόβον (1), Σφετα Πέτκα (2), Τσαπάρη (2), Τσεγάνη (1), Τύρνοβον (2), Τύρσια (5), και Φλώρινα (5).

Προβληματισμό όμως προκαλεί η αναφορά της Φλώρινας σε 5 περιπτώσεις ως τόπου καταγωγής οικογενειών που φέρουν την ένδειξη “εντοπία”, γεγονός που ανατρέπει το γεωγραφικό ως κριτήριο προσδιορισμού των οικογενειών. Ακόμη πιο προβληματική είναι η εσωτερική διαφοροποίηση σε ομάδες οικογενειών που κατάγονται από το ίδιο χωριό. Για παράδειγμα από το χωριό “Αρμέντσκον” φέρεται ότι κατάγονται 26 οικογένειες από τις οποίες 10 προσδιορίζονται ως “ξέναι”, 9 ως “εντόπιαι” και 7 ως “εντόπιαι νυν”. Η υποκατηγοριοποίηση αυτή, που δεν είναι η μοναδική, δημιουργεί την υπόνοια ότι οι χαρακτηρισμοί αυτοί περιέχουν ενδεχομένως και κάποια άλλα στοιχεία, που ήξερε ο “διανομέυς” Μητροπολίτης αλλά που δεν μπορούμε εμείς χωρίς πρόσθετη τεκμηρίωση να τα προσδιορίσουμε.

2. Μια άλλη πληροφορία που καταγράφεται στο ιστορικό αυτό ντοκουμέντο αφορά τα επαγγέλματα κάποιων από τους αναφερόμενους στη “Διανομή”. Το ενδιαφέρον στοιχείο στην περίπτωση αυτή είναι η επιβεβαίωση ότι την εποχή αυτή, όπως είναι γνωστό και από άλλες πηγές (πβ. Ντίνας 1995: 44-45), είναι αρκετά ρευστή η έννοια του

επωνύμου.

Το πρώτο όνομα που συνοδεύει έναν άνθρωπο είναι αυτό που σήμερα ονομάζουμε βαπτιστικό και σε κάποιες περιπτώσεις είναι το μόνο αναγνωριστικό του στοιχείο, π.χ. στην εκκλησία. Όταν όμως οι κοινωνίες πλήθυναν και οι ομωνυμίες ήταν πια πολύ συνηθισμένες, παρουσιάστηκε η ανάγκη το βαπτιστικό να συνοδεύεται και από ένα δεύτερο διακριτικό όνομα, ό,τι σήμερα ονομάζουμε επώνυμο. Αρχικά το επώνυμο είχε λειτουργική αξία και ανταποκρίνονταν σε πραγματικά χαρακτηριστικά του κατόχου του, αφού δημιουργούνταν με βάση αυτά. Σιγά-σιγά όμως χάνει τη λειτουργική του σχέση με το πρόσωπο και μετατρέπεται σε συμβατικό και αυθαίρετο σημείο αναγνώρισης ενός προσώπου, που το φέρει πλέον για λόγους ιστορίας και παράδοσης μόνο. Ένας *Τσουκαλάς*, π.χ., στη Φλώρινα ονομαζόταν έτσι επειδή προφανώς ασχολούνταν με το επάγγελμα που δηλώνει το όνομά του. Οι απόγονοί του όμως, που ενδεχομένως ασχολούνται με άλλα επαγγέλματα, φέρουν το ίδιο όνομα με μια εντελώς συμβολική και μόνο αξία.

Σ' αυτήν ακριβώς τη φάση της μετάβασης από την πραγματική στη συμβολική αξία του επωνύμου φαίνεται ότι βρισκόμαστε στη Φλώρινα την περίοδο αυτή, όπως μπορούμε βέβαια να εικάσουμε από τις λίγες σχετικώς (62 σε σύνολο 406 οικογενειών) αναφορές επαγγελμάτων ή επαγγελματικών ονομάτων στον εν λόγω κατάλογο. Η μεταβατικότητα προκύπτει από την αμηχανία που προδίδει η προσπάθεια του γραφέα να αποτυπώσει την περιφρέουσα πραγματικότητα. Έτσι σε 26 από τις πιο πάνω περιπτώσεις το επάγγελμα γράφεται με πεζό το πρώτο γράμμα, π.χ. *ψωμάς*, *τσουκαλάς*, *κεραμιτζή*, ένδειξη ότι αποτυπώνεται ένα πρόσθετο αναγνωριστικό στοιχείο της συγκεκριμένης οικογένειας, π.χ. *Χρήστος Νάκη ψωμάς*, *Εμμανουήλ Τάλλε τσουκαλάς*, *Σταύρος Νάτζε κεραμιτζή* (χωρίς μάλιστα την ελληνοποίηση της τουρκικής επαγγελματικής κατάληξης -*ci*). Σε 36 περιπτώσεις χρησιμοποιείται κεφαλαίο γράμμα για να δηλωθεί το στοιχείο αυτό, π.χ. *Αθανάσιος Ιωάννου Ψωμάς*, *Χαράλαμπος Αλεξίου Τσουκαλάς*, *Αντιήλ Αντωνίου Κεραμιτζής* (με ελληνοποίηση εδώ της κατάληξης σε -*τζής*). Μπορούμε λοιπόν με αρκετή επιφύλαξη να εικάσουμε ότι τα επαγγέλματα που γράφονται με κεφαλαίο γράμμα αποτελούν ένα βήμα για να εξελιχθούν σε επαγγελματικά οικογενειακά ονόματα.

Τα επαγγέλματα που με τον ένα ή τον άλλο τρόπο καταγράφονται στο συγκεκριμένο τεκμήριο είναι: *αλευράς*, *αμαξηλάτης*, *βαρελάς*, *Βαφεύς*, *διδασκάλισσα*, *εμπολωματάς*, *εφαπλωματοποιός*, *ζαχαροπλάστης*, *ιατρός*, *Καλαϊτζής* (3), *Καλφάς* (sic), *Καραγιωβής* (2), *Κασάπης* (5), *Κεμανετζής*, *Κεραμιτζής* (6), *κηπουρός* (3), *κηροποιός*, *κονδουράς*, *κουρεύς* / *Μπερμπερής*, *μυλωνάς* (3), *ξενοδόχος*, *Παπουτσής*, *Σαλεπτζή*,

Σαπουντζής (4), Τενκετζής, τσουκαλάς (8), Φούρναρης (3), Χαίβατζής (2), Χαντζής, και ψωμάς (2).

3. Μια τρίτη και τελευταία πληροφορία που μας δίνει το κείμενο είναι κάποια επιλεκτικά σχόλια για ελάχιστες (10 από 406) οικογένειες, μάλλον στην κατεύθυνση του ακριβέστερου προσδιορισμού και διαχωρισμού τους από άλλες με κοινά ενδεχομένως χαρακτηριστικά. Σε πολύ περιορισμένη κλίμακα θα μπορούσε κανείς εδώ να αναγνωρίσει έναν άλλο πολύ συνηθισμένο τρόπο μονοσήμαντου προσδιορισμού των ανθρώπων μέσα σε μια κοινωνία, το *παρωνύμιο*, *παρόνομα*, *παρωνόμι* ή *παρατσούκλι*.

Το παρωνύμιο προήλθε είτε από την ανάγκη να ξεχωρίσουν δύο συνονόματοι κατά τα άλλα άνθρωποι είτε από την περιπαικτική διάθεση των ανθρώπων, και κάποιες φορές αντικατέστησε το επώνυμο. Τα όρια ανάμεσα στο *επώνυμο* και το *παρωνύμιο* δεν είναι πάντοτε σαφή και κυρίως κατά την περίοδο που εξετάζουμε. Το παρωνύμιο, όπως και το επαγγελματικό επώνυμο, ανταποκρίνεται αρχικά στο πρόσωπο στο οποίο αναφέρεται και η σχέση του με αυτό είναι άμεση. Συχνά όμως με την πολλή χρήση απέκτησε κι αυτό συμβολική αξία και είτε πήρε τη θέση του επωνύμου είτε χρησιμοποιείται παράλληλα με αυτό αδιακρίτως. Στο περιορισμένο υλικό που μας δίνει το υπό συζήτηση ιστορικό τεκμήριο διαφαίνονται ελάχιστα από τα στοιχεία αυτά σε εγγραφές όπως: *Γεώργιος Γιοβάντσε σπιτόγαμβρος Χαραλάμπους, Κήρστε Τάνε συμπίθερος γάστας, Πέτρος Χρήστου κουτσός, Τρόφων Πέτρον Τσολάκης.*

Επίλογος

Τα επώνυμα είναι η ζωντανή παρακαταθήκη της γλώσσας και της ιστορίας μας. Αποτελούν τον σύνδεσμο των συγγενών μελών ενός γένους, τα οποία έχουν μεταξύ τους δεσμούς αίματος και ανάγουν την καταγωγή τους σε έναν κοινό γενάρχη. Με τη μελέτη τους ο ερευνητής μπορεί να οδηγηθεί σε πολλά και ασφαλή συμπεράσματα: να ανιχνεύσει και να συγκρίνει τις πολιτιστικές περιπέτειες ενός έθνους, να καταγράψει την εθμική παράδοση, τη θρησκευτική πίστη, τις προλήψεις και δεισιδαιμονίες, τον λαϊκό πολιτισμό, τις επαγγελματικές του δραστηριότητες. Μπορεί επίσης να εντοπίσει τις διάφορες πληθυσμιακές μεταβολές, εποικήσεις, μεταναστεύσεις, και να διαπιστώσει το συγχρωτισμό και την επικοινωνία του συγκεκριμένου λαού με άλλους καθώς και τις επιδράσεις που ανταλλάχθηκαν. Τέλος τα επώνυμα είναι και πολύτιμα γλωσσικά στοιχεία. Επειδή αυτά διασώζουν φωνητικές μορφές που σήμερα χάθηκαν, η μελέτη τους από αυτή τη σκοπιά μπορεί να μας δώσει πολλές και ασφαλείς πληροφορίες για τις διάφορες γλωσσικές αλλαγές που συντελούνται με το πέρασμα του χρόνου.

Είναι επιστημονικώς αφελές να νομίζει κανείς ότι με την προσθήκη ελληνικών καταλήξεων σε μη ελληνικής προέλευσης ονόματα “λύνει το πρόβλημα” της ελληνικότητας των επωνύμων. Δεν νομίζω να πιστεύει κανείς ότι ο *Γεώργιος Κάνηγ(ς)* έγινε ξαφνικά Έλληνας, επειδή δόθηκε το όνομά του εξελληνισμένο στη γνωστή “*Πλατεία Κάνηγος*”. Άλλωστε όταν προσπαθεί κανείς να ετυμολογήσει ένα όνομα, το πρώτο που αφαιρεί είναι η κατάληξη, για να δει ποιο είναι το λεξικό μόρφημα στο οποίο προστέθηκε η συγκεκριμένη κατάληξη. Έτσι ο ερευνητής επιστήμονας, είτε *Κύρτση* είτε *Κύρτσο* βρει γραμμένο, θα πρέπει να αναχθεί στη σλαβική εκδοχή του ονόματος *Σταύρος* (= *Κύρτσε*). Όπως επίσης δε θεωρεί κανείς ελληνικό το όνομα “*Ασλανίδης*” απλώς και μόνο επειδή στο τουρκικό *α(ρ)σλάν* (= *λιοντάρι*) προστέθηκε η αρχαιοελληνική κατάληξη *-ίδης*. Αν έχει κάποιο ειδικό λόγο να “αποτουρκίσει” το όνομά του, υπάρχει ο πολύ πιο έντιμος δρόμος του πλήρους εξελληνισμού του: *Λεονταρίδης*, *Λεοντίδης*, *Λεοντόπουλος*. Είναι όμως από την άλλη επιστημονικώς εξοργιστικό να προσπαθεί κανείς να βγάλει προαποφασισμένα συμπεράσματα περί της ελληνικότητας και της ελληνοφροσύνης¹ των απογραφόμενων κατοίκων της Φλώρινας εκείνης της εποχής με στοιχεία που δεν προκύπτουν από το κείμενο του ιστορικού τεκμηρίου αλλά από την δική του αντιεπιστημονική παραποίηση.

Ο εθνικός μας ποιητής Διονύσιος Σολωμός υποστήριξε σε χαλεπούς καιρούς ότι “*το έθνος μας θα πρέπει να θεωρεί εθνικόν ό,τι είναι αληθές*”. Το αληθές λοιπόν είναι ότι η Φλώρινα βρίσκεται στο κέντρο αυτού που γλωσσολογικώς αποκαλούμε *γλωσσική μεταβατική περιοχή* (βλ. και Κατσάνης και Ντίνας 2004), και η οποία φτάνει μέχρι τα Σκόπια. Ένθεν και ένθεν αυτής έχουμε αμιγείς γλωσσικές περιοχές, ελληνόφωνη και σλαβόφωνη, ενώ στο εσωτερικό της, σε γειτονία και διάσπαρτες, συναντούμε ετερόκλητες γλωσσικές ομάδες, ελληνόφωνες, σλαβόφωνες, βλαχόφωνες και αλβανόφωνες, με επικρατέστερες στο νότο τις ελληνόφωνες και στο βορρά τις σλαβόφωνες.

Το φαινόμενο των “γλωσσικών μεταβατικών περιοχών” –υπαρκτό σ’ όλο τον ευρωπαϊκό χώρο, π.χ. στα σύνορα Ιταλίας-Αυστρίας, Γαλλίας-Γερμανίας (Αλσατία), Ιταλίας-Γιουγκοσλαβίας κ.λπ.– εμφανίζεται εντονότερο στον βαλκανικό χώρο λόγω των ιδιόμορφων ιστορικών συγκυριών και της δημιουργίας εθνικής συνείδησης των βαλκανικών λαών μόνο κατά τους τελευταίους χρόνους της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Το ζήτημα αυτό βρίσκεται τη λύση του στα τέλη του 20ού αιώνα με τη γλωσσική ομογενοποίηση των βαλκανικών κρατών και την αντίληψη ότι η δημιουργία εθνικής συνείδησης δεν αποτελεί συνέπεια της γλωσσικής παρουσίας και των θρησκευτικών πεποιθήσεων.

1. «Η ελληνική συνείδηση των κατοίκων της κοινότητας διαφαίνεται τόσο από την ύπαρξη των ελληνικών καταλήξεων των επωνύμων, όσο και από την πρόθυμη συμμετοχή τους στην απογραφή αυτή, σε μια περίοδο που οι εθνικές αντιπαραθέσεις κόστιζαν συχνά τη ζωή των “ελληνοφρόνων”» (Πηλιάδου-Τάχου 1991:63).

Την ιστορική αυτή αλήθεια για την περιοχή και την προτροπή του Εθνικού μας ποιητή οφείλουμε να σεβόμαστε όλοι για πάντα, όπως έπραξε και ο τότε Μητροπολίτης Μογλενών και Φλωρίνης Ανθιμος.

Βιβλιογραφία

- Βακαλόπουλος, Κ. 1998α. Νεοελληνική Ιστορία (1204-1940). Σύγχρονα εθνολογικά όρια του ελληνισμού στα Βαλκάνια, Θεσσαλονίκη: Αφοι Κυριακίδη
- Ηλιάδου-Τάχου, Σ. 1991. “Η απογραφή του πληθυσμού της ελληνικής κοινότητας Φλωρίνης έτους 1905”, Φλώρινα: Αριστοτέλης, 207-210
- Ιστορικό Αρχείο Μακεδονίας, Αρχείο Γενικής Διοίκησης Μακεδονίας, Φάκελος 53 “Στατιστική πληθυσμού και εκπαίδευσεως Βοδενών, Καρατζόβας, Φλωρίνης και Γευγελής”, Επαρχία Φλωρίνης, Πίναξ Α΄, Εθνολογική στατιστική του πληθυσμού των κατοίκων
- Ιγγλέσης, Ν. Γ. 1910-1911. Οδηγός της Ελλάδος απάσης και της Μακεδονίας της Μ. Ασίας μετά των νήσων του Αρχιπελάγους και των νήσων Κρήτης Κύπρου Σάμου, έτος Ι΄, τόμος Α΄
- Κατσάνης, Ν. και Κ. Δ. Ντίνας 2004. Τα γλωσσικά ιδιώματα της περιοχής Κοζάνης-Γρεβενών. Στο: Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Κοζάνης και Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Γρεβενών, Κοζάνη και Γρεβενά. Ο χώρος και οι άνθρωποι. Θεσσαλονίκη: University Studio Press, σσ. 433-437
- Ντίνας, Κ. Δ. 1995. Κοζανίτικα επώνυμα (1759-1916). Κοζάνη: Ινστιτούτο Βιβλίου και Ανάγνωσης (Υπουργείο Πολιτισμού - Δήμος Κοζάνης).